

**ХМЕЛЬНИЦЬКА ОБЛАСНА РАДА
ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ УПРАВЛІННЯ ТА ПРАВА
ІМЕНІ ЛЕОНІДА ЮЗЬКОВА**

ЗАТВЕРДЖЕНО

Рішення вченої ради університету
30 серпня 2021 року, протокол № 1

Ректор, голова вченої ради університету,
доктор юридичних наук, професор

_____ Олег ОМЕЛЬЧУК

м.п.

**РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни
«ОСНОВИ ПРАВознавства»
для підготовки на першому освітньому рівні
здобувачів вищої освіти ступеня бакалавра
за спеціальністю 232 Соціальне забезпечення
галузі знань 23 Соціальна робота**

м. Хмельницький
2021

РОЗРОБНИК:

професор кафедри конституційного,
адміністративного та фінансового права,
доктор юридичних наук, професор,
заслужений юрист України
доцент кафедри адміністративної діяльності
Національної академії Державної
прикордонної служби України імені Богдана
Хмельницького, кандидат юридичних наук,
доцент
27 серпня 2021 року

_____ Олександр БУХАНЕВИЧ

_____ Роман ГАВРІК

СХВАЛЕНО

Рішення кафедри конституційного,
адміністративного та фінансового права
27 серпня 2021 року, протокол № 1.

В.о. завідувача кафедри,
доктор юридичних наук, професор
28 серпня 2021 року

_____ Ігор САМСІН

Декан юридичного факультету,
кандидат юридичних наук, доцент
28 серпня 2021 року

_____ Сергій КРУШИНСЬКИЙ

ПОГОДЖЕНО

Рішення методичної ради університету
28 серпня 2021 року, протокол № 1.

Перша проректорка, голова методичної ради
університету, кандидатка наук з державного
управління, доцентка
28 серпня 2021 року

_____ Ірина КОВТУН

ЗМІСТ

	Стор.
1. Опис навчальної дисципліни	– 2
2. Заплановані результати навчання	– 3
3. Програма навчальної дисципліни	– 5
4. Структура вивчення навчальної дисципліни	– 16
4.1. Тематичний план навчальної дисципліни	– 16
4.2. Аудиторні заняття	– 16
4.3. Самостійна робота студентів	– 16
5. Методи навчання та контролю	– 17
6. Схема нарахування балів	– 18
7. Рекомендовані джерела	– 19
7.1. Основні джерела	– 19
7.2. Допоміжні джерела	– 20
8. Інформаційні ресурси в Інтернеті	– 20

1. Опис навчальної дисципліни

1. Шифр і назва галузі знань	– 23	Соціальна робота
2. Код і назва спеціальності	– 232	Соціальне забезпечення
3. Назва спеціалізації	–	спеціалізація не передбачена
4. Назва дисципліни	–	Основи правознавства
5. Тип дисципліни	–	обов'язкова
6. Код дисципліни	–	ВД 2.1.4.
7. Освітній рівень, на якому вивчається дисципліна	–	перший
8. Ступінь вищої освіти, що здобувається	–	бакалавр
9. Курс / рік навчання	–	перший
10. Семестр	–	перший
11. Обсяг вивчення дисципліни:		
1) загальний обсяг (кредитів ЄКТС / годин)	– 3,5 / 105	
2) денна форма навчання:		
аудиторні заняття (годин)	– 50	
% від загального обсягу	– 48	
лекційні заняття (годин)	– 26	
% від обсягу аудиторних годин	– 52	
семінарські заняття (годин)	– 24	
% від обсягу аудиторних годин	– 48	
самостійна робота (годин)	– 55	
% від загального обсягу	– 52	
тижневих годин:		
аудиторних занять	– 2,9	
самостійної роботи	– 3,2	
12. Форма семестрового контролю	–	залік
13. Місце дисципліни в логічній схемі:		
1) попередні дисципліни	–	–
2) супутні дисципліни	–	ВД 2.1.3. Основи теорії держави і права
3) наступні дисципліни	–	ОДПП 1.2.2. Система соціального забезпечення. ОДПП 1.2.5. Право соціального забезпечення. ОДПП 1.2.6. Трудове право. ОДПП 1.2.12. Соціальні допомоги.

ОДПП 1.2.15. Пенсійне забезпечення.
 ОДПП 1.2.17. Соціальна робота в територіальній громаді.
 ОДПП 1.2.21. Міжнародні стандарти соціального забезпечення.
 ОДПП 1.2.22. Управління у сфері соціального забезпечення.
 ОДПП 1.2.23. Недержавне соціальне забезпечення.
 ОДПП 1.2.26. Судовий захист права на соціальне забезпечення.
 ВД 2.1.5. Історія соціального забезпечення.
 ВД 2.1.6. Соціальне законодавство.
 ВД 2.1.11. Конституційні гарантії права на соціальний захист.
 ВД 2.1.12. Соціальні права людини.
 ВД 2.1.16. Адміністративні послуги.
 ВД 2.1.19. Опіка, піклування і патронаж.
 ВД 2.1.20. Основи сімейного права.
 ВД 2.1.23. Договірна робота у сфері соціального забезпечення.
 ВД 2.1.24. Договірне право.
 ВД 2.1.27. Публічна служба у сфері соціального забезпечення.

14. Мова вивчення дисципліни – українська.

2. Заплановані результати навчання

Навчальна дисципліна «Основи правознавства» забезпечує досягнення таких результатів навчання, передбачених освітньо-професійною програмою «Бакалавр соціального забезпечення»:

ПР 08. Застосовувати засоби соціально-правової політики в сфері соціального захисту, базові знання з юриспруденції та законодавства України в галузі соціального забезпечення.

ПР 16. Застосовувати нормативно-правову базу в захисті соціальних груп населення, демонструвати практичні навички застосування норм права щодо відносин, котрі виникають при наданні окремих видів соціального забезпечення.

<i>Після завершення вивчення дисципліни здобувач повинен:</i>	
1. Знання	
<i>(здатність запам'ятовувати або відтворювати факти (терміни, конкретні факти, методи і процедури, основні поняття, правила і принципи, цілісні теорії тощо)</i>	
1.1)	відтворювати визначення понятійно-термінологічного апарату теорії держави і права, конституційного права, адміністративного права та процесу, цивільного права та процесу, сімейного права, трудового права, кримінального права та процесу, права соціального та пенсійного забезпечення.
1.2)	розкривати зміст права та його основних галузей;
1.3)	називати базові державно-правові поняття, що є вихідними засадами для галузевих юридичних наук та спеціальних правових дисциплін, ступінь засвоєння яких істотно вплине на подальше вивчення інших юридичних на
1.4)	відтворювати основні правові конструкції - вчення про норми права, правові відносини, систему права та правову систему тощо;
1.5)	розкривати поняття та сутність конституції, поняття та види правового статусу людини і громадянина, поняття прав та свобод людини і громадянина;

1.6)	визначати особливості правового регулювання адміністративних та адміністративно-процесуальних відносин, процесуальний статус їх суб'єктів;
1.7)	відтворювати зміст, характеристики та види адміністративних проваджень;
1.8)	засвоювати зміст інститутів цивільного права як галузі права;
1.9)	усвідомлювати специфіку цивільних процесуальних правовідносин;
1.10)	розбиратися в процедурі відкриття провадження по цивільній та адміністративній справі у суді та підготовки справи до судового розгляду; порядок розгляду і вирішення цивільних справ у суді першої інстанції; порядок ухвалення судових рішень, а також процесуальні порядки їх перегляду;
1.11)	характеризувати особливості зміни та припинення трудових правовідносин;
1.12)	відтворювати визначення основних положень сімейного права;
1.13)	засвоювати зміст інститутів кримінального права та процесу;
1.14)	розкрити структуру системи соціального забезпечення та основні інститути галузі права соціального забезпечення.
2. Розуміння	
<i>(здатність розуміти та інтерпретувати вивчене, уміння пояснити факти, правила, принципи; перетворювати словесний матеріал у, наприклад, математичні вирази; прогнозувати майбутні наслідки на основі отриманих знань)</i>	
2.1)	пояснювати основні правові терміни і категорії;
2.2)	з'ясувати поняття та сутність держави, права та інших основних юридичних термінів;
2.3)	описувати конституційно-правові відносини та їх склад;
2.4)	описувати основні засади конституційного ладу;
2.5)	з'ясувати повноваження Президента України, Верховної Ради України, Кабінету Міністрів України, інших органів виконавчої влади, судів та органів місцевого самоврядування;
2.6)	пояснювати сутність адміністративно-правового статусу окремих суб'єктів адміністративного права;
2.7)	обговорювати специфіку та складові адміністративних проваджень;
2.8)	аналізувати норми чинного законодавства у сфері конституційного права, адміністративного права та процесу, цивільного права та процесу, сімейного права, трудового права, кримінального права та процесу, права соціального та пенсійного забезпечення.
3. Застосування знань	
<i>(здатність використовувати вивчений матеріал у нових ситуаціях (наприклад, застосувати ідеї та концепції для розв'язання конкретних задач)</i>	
3.1)	демонструвати вміння здійснювати комплексний аналіз законів та підзаконних нормативно-правових актів в конкретних правових ситуаціях, тлумачити зміст правових норм;
3.2)	правильно застосовувати норми конституційного, адміністративного, адміністративно-процесуального, цивільного, цивільно-процесуального, сімейного, трудового, кримінального, кримінально-процесуального, пенсійного законодавства та законодавства з питань соціального забезпечення;
3.3)	складати процесуальні документи, пов'язані із сферою застосування правових норм.
4. Аналіз	
<i>(здатність розбивати інформацію на компоненти, розуміти їх взаємозв'язки та організаційну структуру, бачити помилки й огріхи в логіці міркувань, різницю між фактами і наслідками, оцінювати значимість даних)</i>	
4.1)	аналізувати чинне конституційне, адміністративне, адміністративно-процесуальне, цивільне, цивільно-процесуальне, сімейне, трудове, кримінальне, кримінально-процесуальне, пенсійне законодавство та законодавство з питань соціального забезпечення;
4.2)	співвідносити основні правові категорії в сфері теорії держави і права,

	конституційного права, адміністративного права та процесу, цивільного права та процесу, сімейного права, трудового права, кримінального права та процесу, права соціального та пенсійного забезпечення;
4.3)	виділяти складові елементи правових інститутів конституційного права, адміністративного права та процесу, цивільного права та процесу, сімейного права, трудового права, кримінального права та процесу, права соціального та пенсійного забезпечення.
4.4)	класифікувати правові відносини у сфері конституційного права, адміністративного права та процесу, цивільного права та процесу, сімейного права, трудового права, кримінального права та процесу, права соціального та пенсійного забезпечення.
5. Синтез <i>(здатність поєднувати частини разом, щоб одержати ціле з новою системною властивістю)</i>	
5.1)	формувати понятійний апарат теорії держави і права, конституційного права, адміністративного права та процесу, цивільного права та процесу, сімейного права, трудового права, кримінального права та процесу, права соціального та пенсійного забезпечення;
5.2)	формулювати власні висновки щодо правових понять та явищ, які вивчаються;
5.3)	аргументувати власну точку зору з позицій знання та розуміння основних закономірностей виникнення, розвитку та функціонування держави і права;
5.4)	узагальнювати загальні, специфічні та особливі закономірності розвитку правових понять та явищ.
6. Оцінювання <i>(здатність оцінювати важливість матеріалу для конкретної цілі)</i>	
6.1)	критикувати та пояснювати основні правові явища та поняття;
6.2)	оцінювати правові рішення, що приймаються на предмет їх відповідності законодавству;
6.3)	порівнювати правовий статус фізичних, юридичних осіб, державних органів, органів місцевого самоврядування;
6.4)	пояснювати необхідність застосування відповідних норм законодавства при вирішенні практичних завдань;
6.5)	оцінювати законність, обґрунтованість, мотивованість процесуальних рішень;
6.6)	давати необхідні роз'яснення норм законодавства, які застосовуються до конкретної ситуації.
7. Створення (творчість) <i>(здатність до створення нового культурного продукту, творчості в умовах багатовимірності та альтернативності сучасної культури)</i>	
7.1)	створювати власні висновки, виробляти самостійне бачення правових явищ на основі вивченого та проаналізованого матеріалу визначати напрями вдосконалення чинного Кодексу адміністративного судочинства України;
7.2)	розробляти проекти процесуальних документів відповідно до прийнятого за конкретним ситуаційним завданням рішення;
7.3)	складати порівняльні таблиці по окремих правових інститутах із врахуванням результатів проведеного аналізу.

3. Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Основи загальної теорії держави і права

Поняття теорії держави і права. Походження і розвиток теорії держави і права. Юридична наука: поняття, структура, місце в системі наук. Теорія держави і права: структура та місце в системі юридичних наук. Функції теорії держави і права. Методологія теорії держави і права. Основні напрямки змін в методології теорії держави і права. Структура навчального курсу з теорії держави і права.

Суспільство та його складові елементи. Загальна характеристика первісного суспільства і його економічної структури. Економічні передумови походження суспільства. Поняття влади. Влада як атрибут організованого існування людей. Характерні ознаки первісних звичаїв. Форми існування влади та держави. Теорії походження політичної влади та держави. Особливості виникнення держав у сучасному світі. Політична система та її структура.

Держава - продукт суспільного розвитку. Держава як історична форма життєдіяльності суспільства. Теорії поняття сутності держави. Марксистсько-ленінська теорія сутності держави. Основні загальні ознаки держави. Різноманітність поглядів на ознаки держави. Держава як єдина територіальна організація політичної влади. Держава як особлива організація управління суспільством. Правові форми організації життя суспільства. Сутність та соціальне визначення держави. Співвідношення "планових" і загальних задач держави. Характеристика сучасної держави.

Походження і розвиток ідеї правової держави. Теорії походження правової держави. Основні характеристики правої держави. Економічна основа правової держави. Соціальна основа правової держави. Ознаки правової держави. Законодавча влада. Виконавча влада. Судова влада. Методи здійснення державної влади. Тоталітаризм, деспотія, олігархія, бюрократія, демократія.

Співвідношення держави і особистості. Поняття основних прав людини і громадянина. Правовий статус особистості. Система прав та свобод особистості. Гарантії прав особистості. Поняття основних обов'язків людини і громадянина. Міжнародно-правові засоби захисту прав людини. Особливості конституційного закріплення прав та обов'язків людини та їх гарантії в Україні.

Концепція типології держав. Формация. Основні типи держав. Рабовласницький тип держави. Феодальний тип держави. Буржуазний тип держави. Феодальний тип держави. Перехідна держава. Держави капіталістичного шляху розвитку. Форма держави, її структура. Основні форми держави. Монархія та її різноманітності. Республіка, її різноманітності. Унітарна держава. Федерація, її типи. Державні режими, їх типи.

Поняття "механізму" держави. Співвідношення понять "механізм держави" і "державний апарат". Характерні риси органу держави як первісної ланки механізму держави. Органи держави та їхні державні організації. Характерні ознаки механізму держави. Державна прикордонна служба України в механізмі держави. Органи державної безпеки, міліції (поліції), національної гвардії. Юристи в державі.

Поняття та зміст функцій держави. Загальні риси, характерні державним функціям. Система і класифікація державних функцій. Зовнішні і внутрішні функції держави, їх історична еволюція. Форми і методи здійснення функцій держави. Функції охорони прав, свобод і законних інтересів громадян, забезпечення законності та правопорядку. Зовнішні функції держави в сучасних умовах. Функції оборони держави, її взаємозв'язок з іншими функціями держави.

Ознаки і поняття права. Різноманітності наукових теорій і концепцій розуміння права. Реалістична школа права. Нормативістський напрямок. Психологічна теорія. Матеріалістична теорія права. Формальні ознаки права. Право і економіка. Право і політика. Форми (джерела) права, їх класифікація. Загальна характеристика основних джерел права, відомих історії: нормативного договору, правового звичаю, судового прецеденту, юридичної доктрини, державного нормативного акту. Сучасне розуміння права.

Поняття та види соціальних норм і нормативних систем. Ознаки соціальних норм. Основні види соціальних норм, їх характеристика. Норми права. Норми моралі. Норми суспільних організацій. Норми звичаїв. Норми традицій. Норми ритуалів. Співвідношення права з моральними нормами. Право і соціально-технічні норми. Право і релігія. Право і політика. Правосвідомість: поняття, структура, роль в суспільному житті. Правова ідеологія. Правова психологія. Особливості соціальних норм в військових формуваннях.

Поняття принципів права, їх види. Загальні принципи. Міжгалузеві правові принципи. Галузеві правові принципи. Поняття функцій права і їх види. Регулятивна функція. Охоронна функція. Значення права в побудові та діяльності Державної прикордонної служби України.

Поняття норм права, характерні ознаки, відмінність від інших соціальних норм. Структура норм права. Гіпотеза. Диспозиція. Санкція. Логічна норма права і текст нормативного акту, співвідношення. Види правових норм по різноманітним підставам.

Поняття нормативно-правового акту, його особливості, відмінна від інших джерел права. Ознаки нормативно-правових актів. Правотворчість. Види нормативно-правових актів, їх класифікація. Закон як провідне джерело права. Основні ознаки закону. Підзаконні нормативно-правові акти, їх види. Загальні підзаконні акти. Нормативні укази президента. Постанови уряду. Місцеві підзаконні акти. Відомчі нормативно-правові акти. Внутрішньоорганізаційні підзаконні акти. Акти судової влади. Поняття систематизації нормативно-правових актів. Форми систематизації нормативно-правових актів. Кодифікація. Інкорпорація. Консолідація. Інформаційна служба по законодавству.

Поняття реалізації норм права, її форми і основні ознаки. Випадки реалізації норм права. Стадії реалізації норм права та основні вимоги до нього. Установлення фактичних обставин справ. Вибір і аналіз норми права, яка підлягає реалізації до дослідних фактичних обставин. Винесення рішення компетентним органам і доведення цього рішення до зацікавлених осіб та організацій. Дія нормативно-правових актів в часі, в просторі і по колу осіб. Застосування права в умовах прогалин в законі.

Поняття тлумачення норм права. Прийоми (способи) тлумачення. Тлумачення-з'ясування норм права. Граматичне тлумачення. Результати тлумачення норм права. Обмежувальне і поширене тлумачення правових норм. Тлумачення-пояснення правових норм. Офіційне тлумачення. Нормативне і казуальне тлумачення норм права. Судове і адміністративне тлумачення норм права.

Система права і система законодавства і співвідношення понять. Ознаки системи права. Основні структурні елементи системи права. Галузь права. Правовий інститут. Основні галузі права. Предмет і метод правового регулювання. Галузі системи законодавства. Галузеве законодавство. Внутрішньогалузеве законодавство. Комплексне законодавство. Загальна характеристика галузей права України та перспективи їх розвитку.

Поняття і ознаки правовідносин. Склад правовідносин, їх елементи. Суб'єкт правовідносин. Суб'єктивне право. Юридичний обов'язок. Юридичні факти. Передумови правовідносин. Поняття працездатності і дієздатності. Особливості правовідносин, виникаючих на основі норм військового законодавства.

Сутність правомірної поведінки та її види. Правопорушення та його ознаки. Види правопорушень. Юридичний склад правопорушень. Вина. Намір. Необережність. Проступки. Дисциплінарні проступки. Адміністративні проступки. Цивільні проступки. Злочин. Соціальна відповідальність та її види. Місце юридичної відповідальності в системі соціальної відповідальності. Види юридичної відповідальності. Презумпція невинуватості. Юридична відповідальність військовослужбовців.

Поняття та елементи механізму правового регулювання. Стадії і засоби правового регулювання. Структура правового регулювання. Об'єкт і предмет правового регулювання. Нормативно-правове регулювання та індивідуально-правове регулювання. Методи, типи правового регулювання.

Законність як найважливіша правова категорія. Поняття і форми правопорядку. Зміст, вимоги і основні принципи законності і правопорядку. Співвідношення законності з правопорядком. Суспільний і громадський правопорядок. Дисципліна. Охорона та забезпечення законності і правопорядку. Структура правопорядку. Роль державних органів в забезпеченні законності і правопорядку.

Тема 2. Основи конституційного права

Поняття і предмет конституційного права України. Джерела конституційного права України. Конституція як основне джерело конституційного права. Порядок внесення змін до Конституції України.

Поняття, гарантії та принципи конституційного ладу. Конституційні засади забезпечення оборони України, державної та економічної безпеки та захисту кордонів.

Поняття, структура та види правового статусу особи. Правовий статус іноземців, осіб без

громадянства та біженців.

Права, свободи та обов'язки людини і громадянина. Громадянські свободи. Політичні права громадян. Економічні права громадян. Соціальні права громадян. Культурні права громадян.

Поняття та види виборів, виборчий процес. Поняття і види референдумів.

Конституційно-правовий статус Верховної Ради України: склад, структура, порядок формування та повноваження. Конституційно-правовий статус Президента України. Конституційно-правовий статус Ради національної безпеки та оборони України. Конституційно-правовий статус Уряду України – Кабінету Міністрів України. Центральні та місцеві органи виконавчої влади. Конституційно-правові основи діяльності суду та прокуратури в Україні. Повноваження та порядок формування Конституційного Суду України.

Територіальний устрій України. Конституційно-правовий статус Автономної Республіки Крим. Конституційно-правові основи організації та функціонування місцевого самоврядування.

Тема 3. Основи адміністративного права та процесу

Поняття та джерела адміністративного права. Поняття і види суб'єктів адміністративного права. Приватні особи як суб'єкти адміністративного права, їх загальна і спеціальна правосуб'єктність. Загальний адміністративно-правовий статус громадян України: адміністративна правосуб'єктність. Особливості адміністративно-правового статусу іноземців, осіб без громадянства, біженців та особи, які потребують додаткового або тимчасового захисту. Повноваження Президента України у сфері виконавчої влади. Зміст адміністративно-правового статусу органу виконавчої влади. Юридичні особи приватного права як суб'єкти адміністративного права. Неурядові організації як суб'єкти адміністративного права. Поняття і види громадських об'єднань.

Правове регулювання державної служби. Поняття та види державних службовців. Основні обов'язки та права державних службовців. Служба в органах місцевого самоврядування.

Поняття, види і загальна характеристика інструментів публічного адміністрування.

Поняття спеціальних адміністративно-правових режимів та їх види. Надзвичайні ситуації. Правовий режим надзвичайного стану: порядок введення, продовження, припинення. Воєнний стан: порядок введення, продовження, припинення. Правовий режим воєнного стану. Виконання адміністративних функцій під час введення різного роду правових режимів (надзвичайного, воєнного стану, на тимчасово окупованій території України, на окупованій території). Режим секретності, його правові підстави. Особливості адміністративно-правового статусу посадових осіб, що мають відношення до державної таємниці. Особливості прикордонного режиму та режиму державного кордону.

Загальні питання адміністративно-правового регулювання в галузі внутрішніх справ. Організаційно-правові засади адміністрування сектору безпеки і оборони. Організаційно-правові засади публічного адміністрування в галузі зовнішніх зносин.

Організаційно-правові засади адміністрування юстицією. Міністерство юстиції як орган публічного адміністрування в галузі юстиції. Люстраційні процеси в Україні. Реєстрація актів цивільного стану. Виконавча служба: організаційно-правові засади діяльності. Організація нотаріальної служби. Адвокатура та участь адвокатів у провадженні в справах про адміністративні правопорушення, що посягають на встановлений порядок охорони державного кордону України. Безоплатна правова допомога.

Поняття, процесуальні та матеріально-правові основи адміністративного процесу. Управлінські матеріальні та процесуальні процедури. Структура юридичного процесу. Процесуальні стадії. Процесуальні провадження. Види адміністративних проваджень. Процесуальний режим. Категорії юридичних справ, що провадяться в ході адміністративного розгляду. Обсяг адміністративного процесу. Поняття адміністративно-процесуального правовідношення. Зміст і види адміністративно-процесуальних відносин. Суб'єкти адміністративно-процесуальних правовідносин. Об'єкти адміністративно-процесуальних правовідносин. Зміст адміністративно-процесуальних правовідносин. Види адміністративно-процесуальних правовідносин.

Поняття нормотворчого провадження. Види нормотворчого провадження. Нормативна база нормотворчого провадження. Структура та стадії нормотворчого провадження. Прийняття проекту нормативно-правового акта. Засвідчувальна стадія: підписання нормативного акта, надання реєстраційного коду нормативному акту, порядок внесення до Єдиного державного реєстру нормативно-правових актів. Інформаційна стадія: порядок опублікування нормативно-правового акта, особливості офіційного оприлюднення окремих видів нормативно-правових актів, доведення до відома виконавців, реєстрація нормативно-правових актів у Міністерстві юстиції України.

Поняття заохочувального провадження. Стадії заохочувального провадження: публічне оцінювання матеріалів про заохочення та порушення клопотання про заохочення; оформлення та узгодження подання про заохочення; підтвердження подання про заохочення та прийняття попереднього рішення про застосування заохочення; прийняття підсумкового рішення компетентною посадовою особою та видання відповідного правового акта; виконання рішення про заохочення - практична реалізація заохочення.

Контрольно-наглядове провадження: поняття, сутність, зміст, ознаки, особливості. Розмежування понять контролю та нагляду. Поняття та особливості контрольного провадження. Види контролюючих суб'єктів. Суб'єкти, які здійснюють державний контроль. Суб'єкти, які здійснюють громадський контроль.

Поняття реєстраційної діяльності. Види реєстраційних проваджень.

Нормативна база дозвільної діяльності в Україні. Риси дозвільної діяльності: загальні та особливі. Поняття дозвільного органу. Поняття документа дозвільного характеру. Об'єкти дозвільної системи. Структура дозвільного провадження. Види дозвільних проваджень. Стадії дозвільного провадження. Ліцензування як вид дозвільного провадження.

Поняття та види скарг. Співвідношення понять «скарга» і «оскарження». Аналіз Закону України «Про звернення громадян». Права громадян на звернення. Обов'язки суб'єкта вирішення справи. Види скарг. Форма та порядок подачі скарги. Закон України «Про електронні документи та електронний документообіг». Порядок оскарження. Адміністративний позов. Структура адміністративного провадження за скаргами фізичних та юридичних осіб. Порушення справи за скаргою, перевірка змісту скарги, розгляд та прийняття рішення за скаргою, оскарження рішення, виконання рішення за скаргою.

Поняття та стадії провадження в справі про адміністративне правопорушення. Завдання провадження. Обставини що виключають провадження в справі про адміністративне правопорушення. Поняття та види підвідомчості справ про адміністративні правопорушення. Порядок визначення органу (посадової особи) уповноваженого розглядати справу про адміністративне правопорушення. Порядок направлення матеріалів справи за підвідомчістю. Адміністративне розслідування. Протокол про адміністративне правопорушення: поняття, значення та зміст. Адміністративне затримання. Особистий огляд. Огляд речей і вилучення речей та документів. Порядок доставлення особи для складання протоколу про адміністративне правопорушення. Особи, які беруть участь у провадженні в справі про адміністративне правопорушення, їх права та обов'язки. Постанова по справі про адміністративне правопорушення. Заходи процесуального забезпечення в справах про адміністративні правопорушення. Розгляд справи. Терміни розгляду справи про адміністративне правопорушення. Оскарження постанови по справі про адміністративне правопорушення. Постанова по справі про адміністративне правопорушення. Перегляд справ про адміністративне правопорушення. Процесуальні документи, що складаються в справах про адміністративні правопорушення. Виконання постанов про накладення адміністративних стягнень.

Поняття провадження в адміністративному суді, стадії провадження в адміністративному суді, можна вити три основні стадії розгляду індивідуально-конкретних справ у судах адміністративної юрисдикції: Розгляд адміністративної справи у суді першої інстанції; Розгляд адміністративної справи в апеляційному порядку; Розгляд адміністративної справи в касаційному порядку.

Тема 4. Основи цивільного права та процесу

Поняття цивільного права як галузі права України. Предмет, метод, принципи та система цивільного права. Місце цивільного права в системі інших галузей права. Поняття системи цивільного законодавства. Характеристика Цивільного кодексу України та інших нормативно-правових актів цивільного законодавства України.

Поняття, зміст та особливості цивільних відносин. Види цивільно-правових відносин.

Поняття фізичної особи. Цивільна правоздатність фізичних осіб. Способи індивідуалізації фізичних осіб. Порядок та правові наслідки визнання фізичних осіб безвісно відсутнім та оголошення померлим, наслідки явки особи, визнаного безвісно відсутнім та оголошеного померлим.

Поняття і ознаки юридичної особи. Правоздатність і дієздатність юридичних осіб. Установчі документи і порядок утворення юридичної особи. Реорганізація та ліквідація юридичних осіб. Способи індивідуалізації юридичної особи. Види юридичних осіб.

Поняття і види об'єктів цивільних відносин. Правове поняття речей, класифікація речей. Поняття майна у цивільному праві. Рухоме і нерухоме майно. Види особистих немайнових прав, що забезпечують природне існування фізичної особи: Особисті немайнові права, що забезпечують соціальне буття фізичної особи.

Поняття та види правочинів. Характеристика складу правочину: суб'єкти, об'єкти та зміст (суб'єктивні права та суб'єктивні обов'язки). Умови дійсності правочинів. Презумпція правомірності правочину. Порядок визнання правочинів недійсними. Правові наслідки визнання правочину недійсним.

Представництво як спосіб здійснення прав та виконання обов'язків. Види представництва. Повноваження представника. Довіреність: поняття, зміст та види. Поняття і значення строків у цивільному праві. Види цивільно-правових строків. Порядок обчислення строків. Позовна давність.

Право власності в суб'єктивному та об'єктивному розумінні. Види власності в Україні. Суб'єкти права власності в Україні. Правова регламентація відносин власності в Україні. Зміст права власності. Способи виникнення та припинення права власності. Способи захисту права власності.

Права на чужі речі: поняття та особливості. Поняття права володіння, сервітуту, суперфіцій, емфітевзису. Законне та незаконне володіння. Особливості цивільно-правового захисту речових прав.

Поняття права інтелектуальної власності. Суб'єкти та об'єкти права інтелектуальної власності. Зміст, форми і види інтелектуальної власності. Виникнення та припинення права інтелектуальної власності. Захист права інтелектуальної власності. Авторське право України. Особисті немайнові та майнові права авторів. Суміжні права. Поняття, суб'єкти суміжних прав. Строки чинності суміжних прав. Захист авторських і суміжних прав в Україні.

Поняття зобов'язального права. Підстави виникнення зобов'язань. Договірні і недоговірні зобов'язання. Сторони в зобов'язанні. Множинність осіб у зобов'язанні. Солідарні, часткові і субсидіарні (додаткові) зобов'язання. Регресний позов. Підстави припинення зобов'язань.

Поняття, значення і функції договору у цивільному праві. Договір як юридичний факт і засіб регулювання відносин його учасників. Договір і правочин, їх відмінності. Види договорів. Зміст договору. Тлумачення договору. Стадії укладання договору (оферта, акцепт). Форма договору. Переддоговірні спори. Зміна і розірвання договору. Договірна дисципліна.

Поняття і види способів забезпечення виконання зобов'язань. Неустойка, її значення та види. Співвідношення неустойки та збитків. Застава, види застави. Звернення претензій кредитора на заставлене майно. Порука. Гарантія. Завдаток. Відмінність завдатку від авансу.

Поняття та ознаки договору купівлі-продажу. Поняття та ознаки договору міни. Поняття та ознаки договору дарування. Поняття та ознаки договорів ренти. Поняття та ознаки договору довічного утримання. Поняття та ознаки договору поставки.

Поняття та види перевезень. Зміст та укладення договорів перевезення вантажу. Особливості договору транспортної експедиції. Поняття та ознаки договору про буксирування.

Соціально-економічна природа страхування і його правове регулювання. Види та форми страхування. Поняття та ознаки договору страхування.

Поняття та ознаки договору доручення. Поняття та ознаки договору комісії. Поняття та ознаки договору зберігання. Юридична природа договору довірчого управління майном. Особливості правового регулювання та сфера застосування консигнаційних договорів.

Поняття та види оренди (майнового найму). Правове регулювання побутового прокату.

Поняття та ознаки договору підряду. Види договорів підряду. Договір підряду на капітальне будівництво: поняття, ознаки, сторони, умови, порядок укладення та відповідальність за невиконання чи неналежне виконання. Договір побутового підряду.

Поняття, суб'єкти та зміст договору на проведення аудиту. Поняття, види, сторони та зміст ліцензійного договору. Юридична природа договору комерційної концесії. Характеристика окремих видів авторських договорів. Зміст, порядок укладення та припинення договорів на створення та використання результатів науково-технічної діяльності. Договори на роботи і послуги по забезпеченню науково-технічної інформації.

Правове регулювання розрахункових відносин. Договори розрахункового, поточного та бюджетних рахунків. Способи розрахунків у господарському обороті України. Форми безготівкових розрахунків. Акредитив, вексель, платіжне доручення та платіжна вимога доручення, чек.

Правове регулювання кредитних відносин. Поняття та характеристика кредитного договору. Поняття та ознаки договору позики. Договір банківського вкладу. Договір факторингу.

Поняття недоговірних зобов'язань. Відмінність недоговірних зобов'язань від договірних. Види недоговірних зобов'язань. Поняття та види зобов'язання внаслідок заподіяння шкоди. Загальні та спеціальні підстави відповідальності за заподіяння шкоди. Обставини, що виключають протиправність діяння особи, яка заподіяла шкоду. Поняття та види джерела підвищеної небезпеки. Відшкодування шкоди, заподіяної джерелом підвищеної небезпеки. Відповідальність за шкоду, заподіяну актами влади. Відповідальність за шкоду, заподіяну незаконними діями службових осіб органів дізнання, досудового слідства, прокуратури та суду. Відповідальність за шкоду, заподіяну неповнолітніми. Відповідальність за шкоду, заподіяну громадянином, визнаним недієздатним, а також обмежено дієздатним. Відповідальність за шкоду при ушкодженні здоров'я і заподіянні смерті. Врахування вини потерпілого та майнового стану особи, яка заподіяла шкоду. Відповідальність за шкоду, спільно заподіяну кількома особами. Зміст вимоги про повернення безпідставно придбаного майна. Майно, яке не підлягає поверненню.

Поняття спадкування. Види спадкування. Спадкодавець та спадкоємці. Спадщина. Відкриття спадщини. Час і місце відкриття спадщини. Спадкування за законом. Коло спадкоємців за законом. Порядок закликання спадкоємців за законом до спадкування. Спадкування за правом представлення. Доля спадкоємців за законом у спадковому майні.

Спадкування за заповітом. Поняття заповіту та умови його дійсності. Форма заповіту. Загальні правила нотаріального посвідчення. Заповіти, прирівняні до нотаріально посвідчених. Посвідчення заповітів начальниками військових частин. Спадкоємці за заповітом. Зміст заповіту. Право на обов'язкову частку в спадщині. Коло спадкоємців за заповітом, які мають право на обов'язкову частку в спадковому майні. Заповідальний відказ (легат). Покладення на спадкоємця за заповітом обов'язку здійснити дії з суспільно-корисною метою. Підпризначення спадкоємця. Скасування та зміна заповіту. Випадки недійсності заповіту. Виконання заповіту.

Поняття цивільного процесуального права, його предмет, метод і система. Форми захисту прав і законних інтересів громадян і юридичних осіб. Співвідношення цивільного процесуального права з іншими галузями права України. Джерела цивільного процесуального права. Поняття цивільного судочинства (процесу) і його завдання. Види цивільного судочинства. Стадії цивільного процесу. Цивільна процесуальна форма, її суть, основні риси і значення.

Поняття цивільних процесуальних правовідносин та їх особливості. Суб'єкти цивільних процесуальних правовідносин та їх класифікація. Суд як обов'язковий суб'єкт цивільних процесуальних правовідносин його правове становище, роль у цивільному процесі. Поняття

сторін у цивільному процесі. Процесуальна співучасть. Мета, підстави, види співучасті. Поняття належних і неналежних сторін. Процесуальне правонаступництво. Поняття та підстави правонаступництва.

Поняття та види третіх осіб у цивільному процесі. Підстави і процесуальні форми участі у цивільному процесі прокурора, органів державної влади, органів місцевого самоврядування, юридичних та фізичних осіб, які захищають інтереси інших осіб. Поняття судового представництва. Підстави виникнення представництва, його види. Поняття інших учасників цивільного процесу. Види інших учасників інших учасників цивільного процесу. Загальна характеристика осіб які допомагають при розгляді та вирішенні цивільної справи по суті. Поняття та ознаки заходів процесуального примусу.

Поняття і значення процесуальних строків. Поняття і види судових витрат у цивільному процесі, їх значення. Поняття і значення підсудності. Види підсудності.

Поняття судового доказування. Предмет доказування. Збирання та подання доказів. Дослідження доказів. Оцінка доказів. Підстави звільнення від доказування. Факти, що не підлягають доказуванню. Належність і допустимість доказів. Поняття засобів доказування, види засобів доказування. Поняття забезпечення доказів. Способи забезпечення доказів судом.

Загальна характеристика видів провадження у цивільному процесі. Поняття позову, його елементи. Процесуальний порядок пред'явлення позову. Порядок розгляду справи. Ускладнення в процесі судового розгляду цивільних справ.

Поняття, значення і види судових рішень. Вимоги, яким повинно відповідати судові рішення. Зміст судового рішення. Негайне виконання рішення суду. Визначення порядку і строку виконання рішення суду та забезпечення його виконання. Проголошення рішення суду. Додаткове рішення суду. Усунення недоліків судового рішення судом, який його постановив. Набрання судовим рішенням законної сили.

Загальні положення наказного провадження, його поняття та особливості. Види справ, які розглядаються в порядку наказного провадження.

Загальні положення окремого провадження, його поняття та особливості. Види справ, які розглядаються в порядку окремого провадження.

Суть, значення, ознаки та загальна характеристика апеляційного провадження. Суть і значення касаційного оскарження щодо перевірки рішень і ухвал суду першої і апеляційної інстанції. Поняття, суть та значення перегляду судових рішень у зв'язку з нововиявленими та виключними обставинами.

Поняття та суть третейського судочинства. Види третейських судів. Загальні умови третейського розгляду справи. Порядок третейського розгляду і вирішення справи.

Тема 5. Основи сімейного права

Поняття сім'ї у соціальному та юридичному розумінні та її ознаки Сімейне право як галузь права. Поняття, предмет, метод сімейного права. Поняття, види та елементи сімейних правовідносин. Учасники сімейних відносин, відносини яких регулює Сімейний кодекс України. Джерела сімейного права. Сімейний кодекс України та його завдання. Регулювання сімейних відносин Цивільним кодексом України, за домовленістю (договором) сторін, за допомогою міжнародних договорів. Врахування звичаїв при вирішенні судом сімейних спорів.

Поняття шлюбу та його правова природа. Умови шлюбу. Поняття та значення державної реєстрації шлюбу. Правові наслідки шлюбу. Підстави недійсності шлюбу. Правові наслідки та особливі правові наслідки недійсності шлюбу. Визнання шлюбу неукладеним. Припинення шлюбу. Поновлення шлюбу у разі з'явлення особи, яка була оголошена померлою або визнана безвісно відсутньою. Режим окремого проживання подружжя та його правові наслідки.

Особисті немайнові правовідносин подружжя. Види особистих немайнових правовідносин подружжя. Право на материнство та батьківство; дружини та чоловіка на повагу до своєї індивідуальності; на фізичний та духовний розвиток; на зміну прізвища; на розподіл обов'язків та спільне вирішення питань життя сім'ї; на свободу та особисту недоторканність. Обов'язок подружжя турбуватися про сім'ю.

Право особистої приватної власності дружини та чоловіка. Підстави набуття права спільної сумісної власності подружжя. Об'єкти права спільної сумісної власності. Способи та

порядок поділу майна, що є об'єктом права спільної сумісної власності подружжя.

Права та обов'язки подружжя по утриманню. Право одного з подружжя на утримання. Право на утримання після розірвання шлюбу. Способи надання утримання одному з подружжя. Договір подружжя про надання утримання. Припинення права одного з подружжя на утримання. Позбавлення права на утримання або обмеження його строком. Право на утримання жінки та чоловіка, які не перебувають у шлюбі між собою.

Зміст і форма шлюбного договору та зміна його умов.

Загальні підстави виникнення прав та обов'язків матері, батька і дитини. Визначення походження дитини: від матері та батька, які перебувають у шлюбі між собою; народженої в результаті застосування допоміжних репродуктивних технологій; від батька у разі реєстрації повторного шлюбу з її матір'ю; батьки якої не перебувають у шлюбі між собою; від батька за заявою жінки та чоловіка, які не перебувають у шлюбі між собою. Визнання батьківства, материнства за рішенням суду. Спір про батьківство між чоловіком матері дитини та особою, яка вважає себе батьком дитини. Встановлення факту батьківства, материнства за рішенням суду. Оспорювання батьківства, материнства.

Особисті немайнові права і обов'язки батьків і дітей. Рівність прав та обов'язків батьків щодо дитини та дітей щодо батьків. Обов'язок батьків забрати дитину з пологового будинку та зареєструвати народження дитини. Визначення прізвища імені та по батькові дитини. Зміна прізвища та по батькові дитини. Права та обов'язки батьків щодо виховання та розвитку дитини. Забезпечення права дитини на належне батьківське виховання. Права батьків та дитини на спілкування та її захист. Право батьків на визначення місця проживання дитини. Право батьків на відібрання малолітньої дитини від інших осіб. Підстави позбавлення батьківських прав. Правові наслідки позбавлення батьківських прав. Влаштування дитини, батьки якої позбавлені батьківських прав. Майнові права батьків та дітей. Обов'язок матері, батька утримувати дитину та його виконання. Обов'язок батьків утримувати дитину та способи його виконання. Обов'язок батьків утримувати повнолітніх дочку, сина та його виконання. Обов'язок повнолітніх дочки, сина утримувати батьків та його виконання.

Поняття усиновлення. Особа, яка може бути усиновленою. Особи, які можуть бути усиновлювачами. Особи, які не можуть бути усиновлювачами. Правові наслідки усиновлення. Внесення змін до актового запису про народження дитини, яка усиновлена. Нагляд за дотриманням прав дитини, яка усиновлена. Недійсність усиновлення. Правові наслідки визнання усиновлення недійсним. Скасування усиновлення. Правові наслідки скасування усиновлення. Особливості усиновлення дітей громадянами України, які проживають за її межами, та іноземцями. Опіка та піклування над дітьми. Патронат над дітьми. Прийомна сім'я. Дитячий будинок сімейного типу.

Особисті немайнові права та обов'язки інших членів сім'ї та родичів. Обов'язок по утриманню інших членів сім'ї та родичів.

Тема 6. Основи трудового права

Поняття трудового права. Предмет трудового права. Метод правового регулювання трудових відносин робітників і службовців. Система трудового права як галузі права. Джерела трудового права.

Поняття колективного договору. Сторони колективного договору. Порядок підготовки проекту колективного договору. Порядок прийняття колективного договору та вирішення розбіжностей, які виникають при укладенні колективного договору. Зміст колективного договору. Контроль за виконанням колективного договору і види відповідальності сторін за невиконання умов колективного договору.

Законодавство про зайнятість населення. Поняття, форми зайнятості і державні гарантії (загальні і додаткові) зайнятості населення в умовах переходу до ринкових відносин. Право громадян на працевлаштування. Поняття, форми і організація працевлаштування. Загальні компенсації при втраті роботи.

Поняття трудового договору. Поняття трудової функції працівника і місця роботи за трудовим договором. Сторони трудового договору. Загальний порядок укладання трудового договору. Умови трудового договору: основні та факультативні. Порядок прийому на роботу.

Порядок прийому на роботу з документами, які містять державну таємницю. Поняття та види переведення і переміщення працівників на іншу роботу (посаду).

Поняття і норма робочого часу. Види робочого дня, тижня, зміни. Нормований та ненормований робочий час. Основні види нормованого робочого часу: нормальний, скорочений, неповний. Надурочні роботи. Порядок залучення працівників до проведення надурочних робіт. Облік робочого часу. Поняття і види часу відпочинку. Перерви протягом робочого дня. Залучення працівників до робіт у вихідні, святкові і неробочі дні. Основні види відпусток. Щорічні основні і додаткові відпустки. Додаткові відпустки в зв'язку з навчанням. Особливості надання творчих відпусток. Соціальні відпустки за трудовим законодавством. Порядок надання відпусток. Відпустки без збереження заробітної плати.

Поняття оплати праці по трудовому праву. Складові заробітної плати. Основна і додаткова заробітна плата. Гарантійні та компенсаційні виплати за законодавством України. Тарифна система. Форми і системи оплати праці. Тарифна сітка. Джерела оплати праці. Системи заробітної плати (погодинна, відрядна). Основні види погодинної і відрядної системи оплати праці. Оплата праці за контрактом.

Поняття охорони праці. Організація охорони праці на виробництві. Гарантії прав працівника на охорону праці. Охорона праці жінок і неповнолітніх. Охорона праці осіб з пониженою працездатністю. Розслідування та облік нещасних випадків, професійних захворювань на виробництві. Нещасні випадки, які сталися на виробництві; які пов'язані з виробництвом та такі, що визнаються непов'язаними з виробництвом. Гострі і хронічні професійні захворювання. Аварії першої та другої категорій. Оформлення необхідних документів комісією з розслідування нещасних випадків. Відшкодування шкоди, завданої працівнику в результаті нещасного випадку чи перенесеного професійного захворювання.

Поняття дисципліни праці. Дисципліна праці як правовий інститут. Правове регулювання внутрішнього трудового розпорядку. Поняття дисциплінарного проступку. Відмежування дисциплінарного проступку від інших правопорушень. Дисциплінарна відповідальність та її види. Види дисциплінарних стягнень. Особливості дисциплінарної відповідальності військовослужбовців. Порядок накладення та зняття дисциплінарних стягнень. Поняття, підстави та умови матеріальної відповідальності. Види матеріальної відповідальності. Повна матеріальна відповідальність.

Поняття і причини виникнення індивідуальних трудових спорів. Органи, які розглядають індивідуальні трудові спори. Підвідомчість трудових спорів. Організація комісії по трудових спорах, порядок розгляду трудових спорів та виконання рішень комісії по трудових спорах.

Поняття і юридична природа трудового колективу. Види трудових колективів підприємств з правом найму робочої сили. Повноваження трудових колективів та інших підприємств. Органи колективного самоуправління. Поняття і предмет колективного трудового спору. Розгляд колективного трудового спору в примирній комісії і трудовому арбітражі. Правове регулювання проведення страйків. Відповідальність посадових осіб (сторін) за невиконання рішень у колективному спорі; відповідальність за участь в незаконному страйку.

Правовідносини з нагляду і контролю за додержанням законодавства про працю.

Тема 7. Основи кримінального права та процесу

Поняття і система кримінального права. Наука кримінального права. Закон про кримінальну відповідальність. Чинність закону про кримінальну відповідальність у часі та просторі. Поняття злочину. Кримінальна відповідальність та її підстави. Склад злочину. Об'єкт злочину. Об'єктивна сторона злочину. Суб'єкт злочину. Суб'єктивна сторона злочину. Стадії злочину. Співучасть у злочині. Множинність злочинів. Обставини, що виключають злочинність діяння. Звільнення від кримінальної відповідальності. Поняття покарання та його мета. Система і види покарань. Призначення покарання. Звільнення від покарання та його відбування. Судимість. Особливості кримінальної відповідальності і покарання неповнолітніх. Основні питання Загальної частини кримінального права іноземних держав.

Особлива частина кримінального права та кваліфікація злочинів. Злочини проти основ національної безпеки України. Злочини проти життя та здоров'я особи. Злочини проти особистих права та свобод людини і громадянина. Злочини проти власності. Злочини у сфері

господарської діяльності. Злочини проти довкілля. Злочини проти громадської безпеки. Злочини проти безпеки виробництва, безпеки руху та експлуатації транспорту. Злочини проти державного порядку, моральності та народного здоров'я. Злочини у сфері охорони державної таємниці, недоторканності державних кордонів, забезпечення призову та мобілізації. Злочини проти авторитету органів державної влади, місцевого самоврядування та об'єднань громадян і злочини у сфері використання електронно-обчислювальних машин (комп'ютерів), систем та комп'ютерних мереж і мереж електрозв'язку. Злочини у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг. Злочини проти правосуддя. Військові злочини. Злочини проти миру та безпеки людства.

Поняття, завдання та система кримінального процесу. Кримінально-процесуальне законодавство. Засади кримінального провадження. Суб'єкти кримінального провадження. Доказування і докази у кримінальному процесі. Заходи забезпечення кримінального провадження. Загальні положення досудового розслідування. Слідчі (розшукові) дії. Повідомлення про підозру. Зупинення і закінчення досудового розслідування. Оскарження рішень, дій чи бездіяльності під час досудового розслідування. Підсудність та підготовче судове провадження. Судове провадження у першій інстанції. Судове провадження з перегляду судових рішень. Перегляд судових рішень Верховним Судом України та за нововиявленими обставинами. Особливі порядки провадження у кримінальному процесі України. Виконання судових рішень. Міжнародне співробітництво під час кримінального провадження. Кримінальний процес зарубіжних країн.

Тема 8. Основи права соціального та пенсійного забезпечення

Етапи становлення соціального захисту в Україні і світі. Поняття соціального захисту та його структура в Україні. Організаційно-правові форми та види соціального захисту в Україні. Поняття, предмет і метод права соціального захисту. Поняття і класифікація принципів права соціального захисту України. Загальні (галузеві) та внутрішньогалузеві принципи права соціального захисту. Загальні принципи права соціального захисту в міжнародно-правових актах. Поняття, особливості та загальна характеристика джерел права соціального захисту.

Особливості правовідносин у сфері соціального захисту, їх склад та загальна характеристика. Абсолютні, відносні, процедурні, процесуальні, організаційно-розпорядчі та охоронні правовідносини. Характеристика основних суб'єктів права на соціальний захист. Правовстановлюючі, правозмінюючі, правоприпиняючі юридичні факти у сфері соціального захисту. Факти однократної дії і факти стани. Об'єкт соціально-забезпечувальних правовідносин. Основна характеристика суб'єктивних прав та юридичних обов'язків громадян в соціально-захисних відносинах. Основні державні соціальні гарантії та порядок їх встановлення.

Загальна характеристика соціального страхування на випадок безробіття. Принципи здійснення страхування на випадок безробіття. Застраховані особи, члени їх сімей та інші особи як суб'єкти страхування на випадок безробіття. Особи, які не підлягають страхуванню на випадок безробіття. Поняття безробітного і його правовий статус. Страховий стаж за соціальним страхуванням на випадок безробіття та порядок його визначення. Допомога по безробіттю. Допомога по частковому безробіттю.

Одноразова виплата допомоги по безробіттю для організації підприємницької діяльності. Матеріальна допомога у період професійної підготовки, перепідготовки або підвищення кваліфікації. Особливості забезпечення незастрахованих осіб.

Поняття загальнообов'язкового державного соціального страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності. Суб'єкти загальнообов'язкового державного соціального страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності: застраховані особи, страхувальники і страховики. Об'єкти страхування. Допомога по тимчасовій непрацездатності. Допомога на поховання. Порядок надання матеріального забезпечення та соціальних послуг.

Поняття загальнообов'язкового державного соціального страхування від нещасних випадків на виробництві. Основні завдання та принципи страхування від нещасних випадків на виробництві та від професійних захворювань. Суб'єкти та об'єкти страхування. Розслідування нещасних випадків на виробництві. Види страхових виплат застрахованим особам в результаті

ушкодження здоров'я. Страхові виплати в результаті смерті потерпілого. Порядок призначення та надання соціальних виплат і послуг.

Сучасний стан пенсійного забезпечення та впровадження пенсійного страхування в Україні. Структура системи пенсійного забезпечення та законодавче забезпечення. Принципи загальнообов'язкового державного пенсійного страхування. Право громадян на отримання пенсійних виплат та соціальних послуг. Страхові внески на пенсійне страхування. Страховий стаж як загальна умова призначення пенсій за солідарною системою. Пенсії за віком. Пільги при призначенні пенсій за віком. Пенсії по інвалідності та при втраті годувальника із солідарної системи. Пенсійне забезпечення державних службовців. Пенсійне забезпечення народних депутатів України, посадових осіб органів місцевого самоврядування. Пенсійне забезпечення суддів, прокурорських працівників, науково-педагогічних працівників. Державне пенсійне забезпечення військовослужбовців, осіб начальницького і рядового складу органів внутрішніх справ та деяких інших категорій осіб. Державні пенсії за особливі заслуги перед Україною. Система і принципи недержавного пенсійного забезпечення. Види недержавних пенсійних фондів, їх засновники, учасники і вкладники. Пенсійні виплати недержавних пенсійних фондів. Можливість успадкування пенсійних активів.

Державні соціальні допомоги сім'ям з дітьми: у зв'язку з вагітністю та пологами, допомога на дітей одиноким матерям. Державна соціальна допомога інвалідам з дитинства та дітям-інвалідам. Державна соціальна допомога малозабезпеченим сім'ям. Порядок надання житлово-комунальних субсидій. Державні соціальні допомоги особам, які не мають права на пенсію та інвалідам. Щомісячні грошові допомоги малозабезпеченим особам, які проживають разом з інвалідом I чи II групи внаслідок психічного розладу.

Поняття та класифікація соціальних пільг як правовий засіб соціального захисту. Правова характеристика основних видів соціальних пільг. Поняття соціальних послуг та форми їх надання. Професійні і соціальні пільги. Соціальний статус особи. Соціальний захист інвалідів, осіб похилого віку, ветеранів війни, осіб, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи. Поняття і форми соціальних послуг. Завдання соціальних послуг.

4. Структура вивчення навчальної дисципліни

4.1. Тематичний план навчальної дисципліни

№ теми	Назва теми	Кількість годин					
		Денна форма навчання					
		Усього	у тому числі				
Лекції	Сем. (прак.)		Лабор.	Ін.зав.	СРС		
1.	Основи загальної теорії держави і права	15	4	4	–	–	7
2.	Основи конституційного права	15	4	4	–	–	7
3.	Основи адміністративного права та процесу	16	4	4	–	–	8
4.	Основи цивільного права та процесу	14	4	2	–	–	8
5.	Основи сімейного права	9	2	2	–	–	5
6.	Основи трудового права	9	2	2	–	–	5
7.	Основи кримінального права та процесу	11	2	2	–	–	7
8.	Основи права соціального та пенсійного забезпечення	16	4	4	–	–	8
	Усього годин:	105	26	24	–	–	55

4.2. Аудиторні заняття

4.2.1. Аудиторні заняття (лекції, семінарські (практичні) заняття) проводяться згідно з темами та обсягом годин, передбачених тематичним планом.

4.2.2. Плани лекцій з передбачених тематичним планом тем визначаються в підрозділі 1.2 навчально-методичних матеріалів з дисципліни.

4.2.3. Плани семінарських (практичних) занять з передбачених тематичним планом тем, засоби поточного контролю знань та методичні рекомендації для підготовки до занять визначаються в підрозділі 1.3 навчально-методичних матеріалів з дисципліни.

4.3. Самостійна робота студентів

4.3.1. Завдання для самостійної роботи студентів та методичні рекомендації до їх виконання визначаються в підрозділі 1.4 навчально-методичних матеріалів з дисципліни.

4.3.2. Виконання індивідуальних завдань всіма студентами не є обов'язковим і може здійснюватися окремими студентами з власної ініціативи або за пропозицією викладача.

4.3.3. Тематика індивідуальних завдань та методичні рекомендації до їх виконання визначаються в підрозділі 1.5 навчально-методичних матеріалів з дисципліни.

4.3.5. Індивідуальні завдання виконуються в межах часу, визначеного для самостійної роботи студентів, та оцінюються частиною визначених в розділі 6 цієї програми кількості балів, виділених для самостійної роботи.

5. Методи навчання та контролю

Під час лекційних занять застосовуються:

- 1) традиційний усний виклад змісту теми;
- 2) слайдова презентація;
- 3) дискусія.

На семінарських та практичних заняттях застосовуються:

- 1) дискусійне обговорення проблемних питань;
- 2) вирішення ситуаційних завдань;
- 3) складання та розгляд окремих процесуальних документів.

Поточний контроль знань студентів з навчальної дисципліни може проводитися у формах:

- 1) усне або письмове (у тому числі тестове) бліц-опитування студентів щодо засвоєння матеріалу попередньої лекції;
- 2) усне або письмове (у тому числі тестове) опитування на семінарських заняттях;
- 3) виконання поточних контрольних робіт у формі тестування;
- 4) складання та обговорення окремих процесуальних документів за ситуаційними завданнями;
- 5) захист підготовленого публічного виступу.

Підсумковий семестровий контроль проводиться у формі заліку.

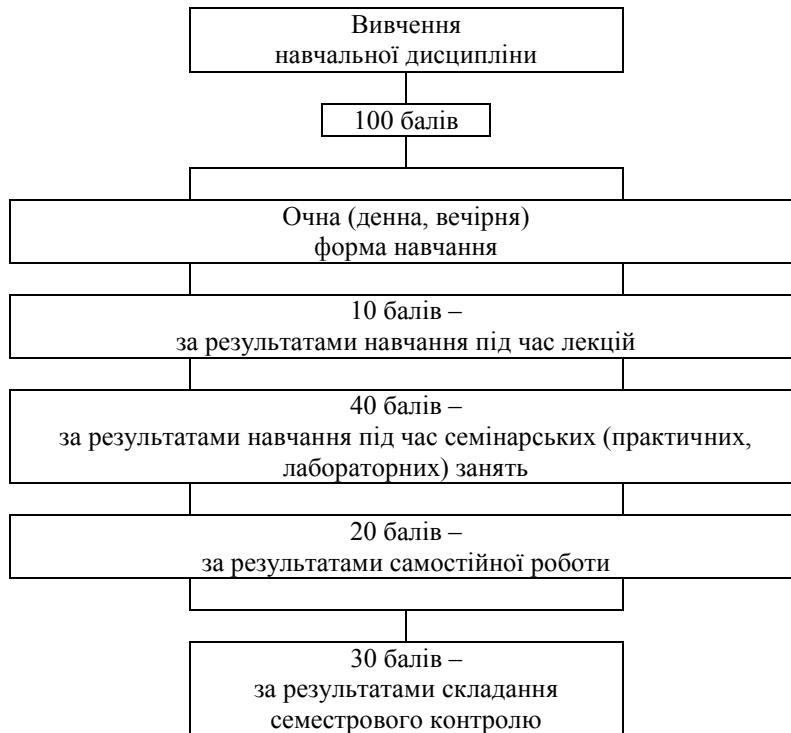
Структура залікового білету: два теоретичних питання.

Приклад залікового білету:

1. Види адміністративної юрисдикції.
2. Поняття та види цивільної дієздатності.

6. Схема нарахування балів

6.1. Нарахування студентам балів за результатами навчання здійснюється за схемою, наведеною на рис.

6.2. Обсяг балів, здобутих студентом під час лекцій з навчальної дисципліни, обчислюється у пропорційному співвідношенні кількості відвіданих лекцій і кількості лекцій, передбачених навчальним планом, і визначається згідно з додатками 1 і 2 до Положення про організацію освітнього процесу в Хмельницькому університеті управління та права імені Леоніда Юзькова.

7. Рекомендовані джерела

7.1. Основні джерела

1. Адміністративне право: Навч. пос. О. І. Остапенко, З. Р. Кісіль, М. В. Ковалів, Р. В. Кісіль. К.: Всеукраїнська асоціація видавців «Правова єдність», 2018. 536 с.
2. Бандурка О. М. Адміністративний процес України: монографія. Х.: ХНУВС, Майдан, 2019. 422 с.
3. Богачова Л. Л. Правознавство: підручник для студентів ВНЗ. Х.: Фоліо, 2014. 635 с.
4. Герц А. А. Правознавство: навч. посіб. Хмельницький: ХУУП, 2017. 279 с.
5. Загальна теорія держави і права:(основні поняття, категорії, правові конструкції та наукові концепції):навч. посіб. За ред. О. В. Зайчука, Н. М. Оніщенко;К.: Юрінком Інтер, 2016. 400 с.
6. Іванов Ю. Ф. Цивільне право України: навч.посіб. у 2 т. Т.1. К.: Алерта, 2019.342 с.
7. Кримінальне право України. Особлива частина: Підручник /За ред.. М. І. Бажанова, В. В. Сташиса, В. Я. Тація. К., 2017. 544 с.
8. Кримінальне право України. Загальна частина: Схеми. Таблиці. Визначення: Навч. посібник /За ред. Є.В. Фесенка. К., 2017. 272 с.
9. Машков А. Д. Теорія держави і права: підручник. К.: ВД Дакор, 2014. 492 с.
10. Основи правознавства: посібник. Раденко Т. В., Раденко В. Б., Кравчина І. Б., Лихачов Р. Б. Харків: ФОП Співак, 2013. 768 с.
11. Ромовська З. В. Українське цивільне право. Загальна частина: Академічний курс: підручник. К.: Дакор, 2013.672 с.
12. Сімейне право України: підручник. За заг. ред. Т. В. Боднар та О. В. Дзери. Київ:

- Юрінком Інтер, 2016. 520 с.
13. Совгіря О. В., Шукліна Н. Г. Конституційне право України. Повний курс: навч. посіб. К.: Юрінком Інтер, 2019. 556 с.
 14. Теорія держави і права: підручник. За ред. О. В. Петришина. Х.: Право, 2015. 368 с.
 15. Тополь Ю. О. Теорія держави і права: курс лекцій. Хмельницький: ХУУП, 2014.- 404 с.
 16. Трудове право: підручник. За ред. В. В. Жернакова. Х.: Право, 2013. 496 с.
 17. Українське цивільне право: навч. посіб. За ред. Заїки Ю. О. К.: ЦУЛ, 2016. 358 с.
 18. Федоренко В. Л. Конституційне право України: підручник. Київ: Ліра-К, 2016. 616 с.

7.2. Допоміжні джерела

1. Адміністративне право України: навч. посіб. для здобувачів ступеня вищ. освіти бакалавра спец. "Право" освіт.-проф. програми "Правознавство" / Т.О. Коломоєць та ін. ; за заг. ред. д-ра юрид. наук, проф. Т. О. Коломоєць ; Запоріз. нац. ун-т, Навч.-наук. лаб. дослідж. проблем служб. права Нац. акад. прав. наук України. - Запоріжжя : Гельветика, 2018. 83 с.
2. Адміністративне право України: слов. термінів : навч. посіб. для студентів ВНЗ / Андреева Д. Є. та ін. ; за заг. ред. д-ра юрид. наук, проф. Т. О. Коломоєць, д-ра юрид. наук, проф. В. К. Колпакова ; Держ. вищ. навч. закл. "Запоріз. нац. ун-т". Київ : Ін Юре, 2014. 519 с.
3. Веніславський Ф.В. Конституційне право України в схемах і таблицях: навч. посіб. для студентів юридичних вузів та факультетів / Ф.В. Веніславський. Харків : Право, 2014. 376 с.
4. Гринь О. Д., Донченко О. І. Правознавство: навч. посіб. Одеса: Фенікс, 2016. 206 с.
5. Загальна теорія держави і права : підруч. для студ. юрид. вищ. навч. закл. / [М. В. Цвік, О. В. Петришин, Л. В. Авраменко та ін.] ; за ред. докт. юрид. наук., проф. акад. АПрН України М. В. Цвіка, докт. юрид. наук., проф. акад. АПрН України О. В. Петришина. Х. : Право, 2011. 584 с.
6. Збірник законів України до курсу «Правознавство»: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. : у 2 т. / упоряд. В. М. Кириченко, Ю. В. Кириченко ; Запоріз. нац. техн. ун-т. Запоріжжя : ЗНТУ, 2013. Т. 1. 2013. 343 с., Т. 2. 2013. 243 с.
7. Корнієнко П. С. Правознавство: навч. посіб. К.:Четверта хвиля, 2012. 557 с.
8. Литвиненко Т. А. Кримінальне право України в поняттях і термінах: слов. - довід. для ВНЗ / Литвиненко Т.А. Харків: Форт, 2013. 108 с.
9. Нелін О. І. Суд, правоохоронні і правозахисні органи України: підруч. для студ. вищ. навч. закл. / Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. Київ: Київський університет, 2013. 367 с.
10. Поліщук М. С. Правознавство: навч. посіб. для студентів неюрид. спец. ВНЗ / М. С. Поліщук, М. І. Логвиненко. Харків : Право, 2014. 106 с.
11. Сімейне право України: підручник / Т.В. Боднар, В.С. Гопанчук, О.В.Дзера та ін. Київ : Юрінком Інтер, 2016. 519 с.
12. Теорія держави і права: посіб. для підготов. до держ. іспитів / Д. В. Лук'янов та ін. ; за заг. ред. О. В. Петришина. 2-ге вид., допов. і змін. Харків: Право, 2013. 202 с.
13. Трудове право: підручник / за заг. ред. О. М. Ярошенко. Харків: Право, 2019. 544 с.
14. Харитонов Є.О. Цивільне право України: підручник. К.: Істина, 2013. 808 с.
15. Ярошенко О.М. Трудове право та право соціального забезпечення: навч. посіб. для підгот. до іспиту. Харків: Право, 2021.258 с

8. Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. <http://www.rada.gov.ua> - Веб-портал Верховної Ради України
2. <http://www.president.gov.ua> - Офіційне інтернет-представництво Президента України
3. <http://www.kmu.gov.ua> - Веб-портал Кабінету Міністрів України
4. <https://minjust.gov.ua/> - Веб-портал Міністерства юстиції України
5. <http://nbuv.gov.ua/> - Веб-сайт Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського
6. <http://www.ounb.km.ua/> - Веб-сайт Хмельницької обласної універсальної наукової бібліотеки
7. <http://www.adm.km.ua/> - Веб-сайт Хмельницької обласної державної адміністрації
8. <http://km-oblrada.gov.ua/> - Веб-сайт Хмельницької обласної ради
9. <http://www.khmelnysky.com/> - Веб-сайт Хмельницької міської ради
10. <http://www.univer.km.ua/> - Веб-сайт Хмельницького університету управління та права імені Леоніда Юзькова